

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

28 февруари 1991 година*

По дело С-234/89

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО от Oberlandesgericht (Германия) в производството, висящо пред този съд между

Stergios Delimitis

и

Henninger Bräu AG,

относно тълкуването на член 85 от Договора за ЕИО и от Регламент (ЕИО) № 1984/83 на Комисията от 22 юни 1983 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора спрямо категории споразумения за изключителна покупка (ОВ 1983 г., L 173, стр. 5, изменен с поправка в ОВ 1983 г., L 281, стр. 24),

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н G. F. Mancini, г-н Т. F. О’Higgins, г-н J. C. Moitinho de Almeida и г-н М. Díez de Velasco, председатели на състав, г-н F. A. Schockweiler, г-н F. Grévisse, г-н М. Zuleeg и г-н Р. J. G. Картеун, съдии,

генерален адвокат: г-н W. Van Gerven,

секретар: г-н Н. А. Rühl, главен администратор,

като взе предвид становищата, представени:

- за г-н Stergios Delimitis, от адв. Hans Thieme, avocat във Франкфурт на Майн,

- за Henninger Bräu AG, от адв. Gerd Becht, avocat във Франкфурт на Майн,

- за френското правителство, от г-жа Edwige Belliard, заместник-директор в дирекцията по юридически въпроси в министерство на външните работи, и от г-н Mark Giacomini, секретар по външните работи в същото министерство, в качеството на представители,

- за Комисията, от г-н Norbert Koch, юридически съветник, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

като взе предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на г-н Stergios Delimitis от Henninger Bräu AG, представляван от адв. Frank Montag, avocat в Кьолн, и на Комисията на съдебното заседание от 20 юни 1990 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат по време на заседанието от 11 октомври 1990 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 13 юли 1989 г., постъпило в Съда на 27 юли 1989 г., Oberlandesgericht (Върховен областен съд), Франкфурт на Майн отправя до Съда преюдициално запитване на основание член 177 от Договора за ЕИО няколко въпроса относно тълкуването на член 85 от Договора за ЕИО и от Регламент (ЕИО) № 1984/83 на Комисията от 22 юни 1983 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора спрямо категории споразумения за изключителна покупка (ОВ 1983 г. L 173, стр. 5, изменен с поправка в ОВ 1983 г. L 281, стр. 24).

2. Тези въпроси са повдигнати в производството между г-н Stergios Delimitis, който преди е бил притежател на разрешително за продажба и потребление на алкохол в помещения във Франкфурт на Майн (наричан по-нататък „съдържателя“) и пивоварната Henninger Bräu AG, създадена във Франкфурт (наричана по-нататък „пивоварната“). Спорът се отнася до количество, което съдържателят изисква от пивоварната след прекратяването по искане на съдържателя на сключения между тях договор от 14 май 1985 г.

3. Съгласно клауза 1 от този договор пивоварната дава на съдържателя едно заведение. Клауза 6 от Договора изисква от съдържателя да получава доставки на наливна, бутилирана бира и бира в кутии от пивоварната, и безалкохолни напитки от филиалите на пивоварната. Наборът на въпросните продукти се определя въз основа на текущите ценови листи на пивоварната и нейните филиали. Но на съдържателя се позволява да закупува бира и безалкохолни напитки, предложени от предприятия, установени в други държави-членки.

4. Съгласно клауза 6 съдържателят трябва да закупува минимално количество от 132 хектолитра бира годишно. В случай че той закупи по-малко количество, от него се изисква да заплати глоба за неизпълнение.

5. Договорът е прекратен от страна на съдържателя на 31 декември 1986 г. Пивоварната смята, че той все още Ж дължи сумата от 6 032,15 DM, която обхваща наем, глоба на обща сума за неизпълнение на задължението за спазване на изискването за минимално закупено количество бира и разни други

разноски. Пивоварната удържа тази сума от депозита на наемателя, който е бил платен от страна на съдържателя.

6. Съдържателят оспорва направената от пивоварната удръжка и завежда дело срещу него пред Landgericht (Областен съд), Франкфурт на Майн, за да си възстанови приспадналата сума. В подкрепа на своя иск, той твърди, *inter alia*, че договорът е станал автоматично недействителен по силата на член 85, параграф 2 от Договора за ЕИО. С Решение от 10 февруари 1988 г., Landgericht отхвърля иска. Той смята, че договорът не засяга търговията между държавите-членки по смисъла на член 85, параграф 1, по-специално, поради това, че той предоставя свобода на съдържателя да получава доставки в други държави-членки; според гледната точка на Landgericht, следователно, без значение е, че въпросният договор не следва условията за блоково освобождаване, предвидено в упоменатия по-горе Регламент № 1984/83.

7. Съдържателят подава жалба срещу решението на Landgericht пред Oberlandesgericht, Франкфурт на Майн, който смята, че е необходимо да поиска от Съда на Европейските общности преюдициално запитване относно съответствието на споразуменията за доставка на бира с правилата относно конкуренцията на Общността и съответно отправя следните въпроси до него:

„А - 1) Може ли е отделно споразумение за доставка на бира, което съдържа клауза за изключителна продажба, подобно на споразумението между страните, да е такова, че да засегне, в съществена степен, търговията между държавите-членки по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, тъй като то е част от „набор“ от подобни споразумения за доставка на бира в тази държава-членка - без оглед на това коя е замесената пивоварна - и способността да се създадат неблагоприятни последици спрямо търговията между държавите, трябва да се оценява според резултата върху пазара на този „набор от споразумения“?

2) Ако отговорът на въпрос 1 е положителен:

Колко голямо трябва да бъде съотношението на обвързани пунктове в една държава-членка, за да е налице съществено въздействие върху международната търговия; би ли била цифрата от около 60 %, която се приема от Комисията на Европейските общности за съотношение на обвързаните пунктове във Федерална република Германия достатъчна за тези цели?

3) Ако отговорът на въпрос 1 е отрицателен:

Включват ли кумулативните последици на пазара на съвкупността от споразумения за доставка на бира във Федерална република Германия изключителни задължения и/или приноса на съществуващата мрежа от споразумения, която трябва да бъде установена чрез цялостно проучване на

съответните обстоятелства; ако това е така, какви са критериите за подобно разглеждане и придава ли се специално значение на някой от следните фактори:

- размера на пивоварната, която сключва споразумението за обвързан пункт,
- обема на търговията, засегната от едно отделно споразумение,
- обема на търговията, обхванат от целия „набор” от споразумения,
- броя на наличните споразумения, техния срок, обема на засегнатите стоки и тяхното значение в сравнение с търговията на продавачи, които не са обхванати от подобни задължения,
- договорното задължение, наложено спрямо съдържателя от страна на пивоварната, доставчика на напитките или наемодателя в едно споразумение за отдаване под наем,
- обема на доставките на помещения, които се използват за продажбата и потреблението на напитки, от независими търговци на едро, които не са обхванати от задължения,
- степента на задълженията с чуждестранни производители,
- гъстотата на обвързани пунктове в определени географски области,
- сравнение с продажбите извън помещенията за продажба и потребление на напитки, и тенденции при продажбите в тази област,
- възможността за установяването или закупуването на нови пунктове?

4) Ако се отговори положително на въпрос 1 или въпрос 3:

Едно споразумение за покупка на бира, което изрично предоставя свобода на съдържателя да закупува бира от други държави-членки („клауза за достъп”) по принцип не може ли да засегне търговията между държавите-членки или дали отговорът зависи отчасти от това дали - и в каква степен - е договорено едно минимално количество на доставка и от правата (относно щетите, известието за прекратяване, т.н.), които се полагат на пивоварната в случай на недостатъчни количества покупки?

В - 1) Изпълнени ли са условията, установени в членове 1 и 6, параграф 1 от Регламент (ЕИО) № 1984/83 относно блоковото освобождаване, ако обхванатите от задължението за покупка напитки не са посочени в текста от Договора, а е договорено, че наборът ще бъде посоченият в ценовата листа на пивоварната, с периодичните изменения към нея?

2) Прекратява ли като цяло споразумение за доставка на бира освобождаване от забраната съгласно Регламент № 1984/83, член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, ако то съдържа задължение за закупуване на безалкохолни напитки, без да обхваща клауза за „по-благоприятни условия”, както се предвижда в член 8, параграф 2, буква б) от Регламент № 1984/83, както може да се направи заключение от член 2, параграф 1 от него, разбиран заедно с параграф 17 от известието на Комисията относно Регламенти (ЕИО) № 1983/83 и № 1984/83 на Комисията от 22 юни 1983 г., или означава ли това, че само това особено задължение съгласно споразумението за покупка е недействително по силата на член 85, параграф 2 от Договора за ЕИО, тъй като то само по себе си е допустимо съгласно член 2, параграф 1 от Регламент № 1984/83?

С - Винаги ли едно споразумение за покупка на бира, което е обхванато от член 85 от Договора за ЕИО и което не отговаря на условията съгласно Регламент № 1984/83 относно блоково освобождаване изисква особено освобождаване или пък националният съд има ли правомощие да разглежда споразумението като действително, когато е налице незначително отклонение от упоменатия по-горе регламент?”

8. Направена е препратка към доклада от съдебното заседание за пълните подробности относно фактите и основата на главното производство, хода на процедурата и писмените становища, представени пред Съда, които по-нататък се упоменават или обсъждат само доколкото е необходимо за доводите на Съда.

9. Със своите първи три въпроса, буква А, националният съд иска да провери критериите, които трябва да се приложат при разглеждането на това дали едно споразумение за доставка на бира е съвместимо с член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО. С четвъртия въпрос, буква А, националният съд по същество пита дали тези критерии се различават, когато едно споразумение за доставка на бира съдържа клауза за достъп, която изрично позволява на съдържателя да получава доставки в други държави-членки. Въпросите, буква В се отнасят до тълкуването на Регламент № 1984/83, по-специално, на членове 6 и 8 от него. Въпрос С се отнася до юрисдикцията на националния съд да приложи член 85 от Договора за ЕИО спрямо споразумение за доставка на бира, което не отговаря на условията за освобождаване, установени в Регламент № 1984/83.

Относно съответствието на споразумения за доставка на бира с член 85, параграф 1 от Договора

10. Съгласно клаузите на споразуменията за доставка на бира, доставчикът по принцип предоставя на прекупвача някои икономически и финансови преимущества, такива като предоставянето на заеми при благоприятни условия, предоставянето на помещения за разработването на заведение и предоставянето на технически съоръжения, мебели и друго оборудване, необходимо за неговата работа. В замяна на тези преимущества, прекупвачът обичайно се ангажира, в продължение на един предварително определен срок, да получава доставки на

обхванатите от договора продукти само от страна на доставчика. Това задължение за изключителна покупка като цяло се подкрепя от забрана за продажбата на конкурентни продукти в отдаденото от доставчика заведение.

11. Подобни договори дават доставчика преимуществото на гарантирани пунктове, тъй като в следствие на неговото изключително задължение за покупка и забраната за конкуренция, прекупвачът съсредоточава своите усилия за продажба върху разпространението на договорените стоки. Освен това, споразуменията за доставка водят до сътрудничество с прекупвача, което позволява на доставчика да планира своите продажби за срока на действието на споразумението и да организира ефективно производството и разпространението.

12. Споразуменията за доставка на бира също така носят преимущества и за прекупвача, доколкото те му помагат да получи достъп съгласно благоприятни условия и с гаранцията за доставки на пазара за разпространение на бира. Споделеният интерес на прекупвача и на доставчика в рекламирането на продажбите на договорените стоки по същия начин осигурява за прекупвача полза от помощта на доставчика при гарантиране на качеството на продукта и обслужването на клиента.

13. Ако подобни споразумения нямат за предмет ограничаването на конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1, при все това е необходимо да се установи дали те имат като последиствие предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията.

14. В Решението от 12 декември 1967 г., *Brasserie De Haecht* (23/67, Recueil, стр.525), Съдът заявява, че действието от подобно споразумение трябва да се оценява в контекста, в който те се появяват и когато те могат да се съчетаят с други, за да окажат кумулативно въздействие върху конкуренцията. От това решение също така следва, че кумулативното действие на няколко подобни споразумения съставлява един фактор сред много други при преценката дали чрез възможно изменение на конкуренцията може да бъде засегната търговията между държавите-членки.

15. Следователно, в настоящото дело е необходимо да се анализира действието на споразумение за доставка на бира, взето заедно с други договори от същия вид, върху възможностите на националните конкуренти или тези от други държави-членки, да получат достъп до пазара за потребление на бира или да увеличат своя пазарен дял и съответно въздействието спрямо набора от предложените на потребителите продукти.

16. При осъществяването на този анализ първо трябва да се определи съответният пазар. Съответният пазар преди всичко се определя въз основа на естеството на въпросната икономическа дейност, в настоящото дело - продажбата на бира. Бира се продава, както чрез канали на дребно, така и чрез

помещения за продажба и потребление на напитки. От гледна точка на потребителя, последният сектор, който обхваща, по-специално, заведения и ресторантите, може да се отграничи от сектора за продажба на дребно въз основа на това, че продажбата на бира в заведенията не се състои единствено от покупка на даден продукт, но също така е свързана с предоставяне на услуги, а потреблението на бира в питейните заведения не зависи основно от икономически съображения. Особеното естество на търговията в заведенията се потвърждава от факта, че пивоварните организират особени системи за разпространение за този сектор, който изисква специални съоръжения, а налаганите цени в този сектор като цяло са по-високи, отколкото цените на дребно.

17. Следва, че в настоящия случай съответният пазар е този за разпространението на бира в помещения за продажба и потребление на напитки. Това заключение не се засяга от факта, че е налице определено припокриване между двете мрежи за разпространение, именно доколкото продажбите на дребно позволяват на нови конкуренти да направят своите марки известни и да използват своята репутация, за да получат достъп до пазара, изграден от помещенията за продажба и потребление на напитки.

18. Второ, съответният пазар се определя от географска гледна точка. Трябва да се отбележи, че повечето споразумения за доставка на бира все още се сключват на национално равнище. Следва, че при прилагането на правилата на Общността относно конкуренцията, трябва да се вземе предвид националният пазар за разпространение на бира в помещения за продажбата и потребление на напитки.

19. За да се прецени дали наличието на няколко споразумения за доставка на бира пречат достъпа до така определения пазар, освен това е необходимо да се разгледа естеството и степента на тези споразумения в тяхната цялост, която обхваща всички подобни договори, които обвързват голям брой пунктове за продажба с няколко национални производители (Решение от 18 март 1970 г., *Vilger*, 43/69, *Recueil*, стр. 127). Резултатът от тези мрежи от договори за достъп до пазара зависи особено от броя на пунктовете, които по този начин са обвързани с националните производители във връзка с броя на заведенията, които не са обвързани по този начин, срока на поетите задължения, количествата бира, спрямо които се отнасят тези задължения, и съотношението между тези количества и количествата, продадени от свободните дистрибутори.

20. Наличието на набор от подобни договори, дори ако то оказва съществено въздействие върху възможностите за придобиване на достъп до пазара, но не е достатъчно само по себе си, за да подкрепи заключението, че съответният пазар е недостъпен, доколкото това е само един фактор, измежду много други, който принадлежи към икономическия и правен контекст, в който трябва да се оценява едно споразумение (Решение от 12 декември 1967 г., 23/67, цитирано

по-горе). Другите фактори, които трябва да бъдат взети предвид, са на първо място, тези които също така се отнасят до възможностите за достъп.

21. В тази връзка необходимо е да се провери дали са налице реални конкретни възможности за един нов конкурент да навлезе в набора от договори, чрез придобиването на пивоварна, която вече се е наложила на пазара заедно с нейната мрежа от пунктове за продажба, или да заобиколи набора от договори, чрез откриването на нови заведения. За тази цел е необходимо да се вземат предвид правните норми и споразуменията относно придобиването на дружества и създаването на пунктове, както и минималния брой на пунктове, който е необходим за икономическата дейност на система за разпространение. Наличието на търговци на едро на бира, които не са обвързани с дадени производители, активно действащи на пазара, също така е фактор, който би могъл да улесни достъпа на нов производител до този пазар, тъй като той може да се възползва от мрежите за продажба на тези търговци на едро, за да разпространява своята собствена бира.

22. Второ, трябва да се вземат предвид условията, при които действат конкурентните сили на съответния пазар. В тази връзка е необходимо да се знае не само броя и размера на присъстващите на пазара производители, но също така и степента на насищане на този пазар и лоялността на потребителите към наличните марки бира, тъй като по принцип е по-трудно да се навлезе в един пренаситен пазар, в който потребителите са лоялни към малък брой големи производители, отколкото на пазар, който като цяло е в процес на разширяване, на който голям брой малки производители действат без никакви имена на силни марки. Тенденцията в продажбите на бира в търговията на дребно предоставя полезна информация относно развитието на търсенето и по този начин е индикация относно степента на насищане на пазара на бира като цяло. Анализът на тази тенденция, освен това, представлява интерес при оценката на лоялността на дадена марка бира. Едно стабилно покачване в продажбите на бира под нови търговски марки може да предостави на собствениците на тези марки репутация, която те могат да накарат да работи при придобиването на достъп до пазара на заведения.

23. Ако разглеждането на всички подобни договори, които са сключени на съответния пазар и другите фактори, които са от значение за икономическия и правен контекст, в който трябва да се разглежда договора, показва, че тези споразумения нямат за кумулативно въздействие отричането на достъпа до този пазар на нови национални и чуждестранни конкуренти, отделните споразумения, които формират набора от споразумения не може да се приеме, че ограничават конкуренцията по смисъла на член 85, параграф 1 от Договора. Следователно, те не попадат в обхвата на установената в тази разпоредба забрана.

24. Ако от друга страна подобно разглеждане разкрие, че е трудно да се получи достъп до съответния пазар, необходимо е да се оцени степента, до която

склучените от въпросната пивоварна споразумения допринасят за кумулативното действие, получено в това отношение от съвкупността на подобни договори, открити на този пазар. Съгласно правилата на Общността относно конкуренцията, отговорността за подобно действие на затваряне на пазара трябва да се припише на пивоварните, които съществено допринасят за това затваряне. Споразумения за доставка на бира, сключени от пивоварни, чийто принос към кумулативното действие е незначително, следователно не попадат в обхвата на забраната съгласно член 85, параграф 1.

25. За да се оцени степента на принос на споразуменията за доставка на бира, които са сключени от пивоварна спрямо кумулативното действие на затваряне, упоменато по-горе, трябва да се вземе предвид пазарната позиция на договарящите страни. Това положение не се определя само от държания пазарен дял от пивоварната и всяка група, към която той принадлежи, но също така и от броя на свързаните с него или с неговата група пунктове, във връзка с общия брой на помещенията за продажба и потребление на напитки, които се намират на съответния пазар.

26. Приносът на отделните сключени договори от пивоварна за затварянето на този пазар също така зависи и от продължителността на тяхното действие. Ако срокът е явно прекален с оглед на средната продължителност на споразуменията за доставка на бира, които обичайно се сключват на съответния пазар, отделният договор е обхванат от забраната съгласно член 85, параграф 1. Една пивоварна с относително малък пазарен дял, която обвързва своите продажбени пунктове за много години, може да направи значителен принос към затварянето на пазара също като пивоварна, която се намира в относително силна пазарна позиция, която редовно освобождава продажбени пунктове за кратки интервали.

27. Следователно отговорът, който трябва да се даде на първите три въпроса, е, че споразумение за доставка на бира се забранява по силата на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, ако са изпълнени две кумулативни условия. Първото е, че като се вземе предвид икономическия и правен контекст на разглежданото споразумение, е трудно за конкурентите, които могат да навлязат на пазара или да увеличат своя пазарен дял, за да се получат достъп до националния пазар за разпространението на бира в помещения за продажба и потребление на напитки. Фактът, че на този пазар разглежданото споразумение е едно от многото подобни споразумения, които имат кумулативно действие върху конкуренцията, съставлява само един фактор сред останалите при оценката на това дали достъпът до този пазар наистина е труден. Второто условие е, че въпросното споразумение трябва да направи съществен принос към действието на затваряне, получено чрез съвкупността от тези споразумения в техния икономически и правен контекст. Степента на приноса, направен от отделното споразумение, зависи от положението на договарящите страни от съответния пазар и от продължителността на споразумението.

Относно съвместимостта с член 85, параграф 1 от споразумение за доставка на бира, което съдържа клауза за достъп

28. Споразумение за доставка на бира, което съдържа клауза за достъп, се различава от другите споразумения за доставка на бира, които обикновено се сключват, доколкото то разрешава на прекупвача да закупува бира от други държави-членки. Подобен достъп намалява, в полза на бирата от другите държави-членки, обхвата на забраната относно конкуренцията, която в класическото споразумение за доставка на бира се съчетава със задължението за изключителна покупка. Обхватът на клаузата за достъп трябва да се оценява в светлината на нейното съдържание и нейния икономически и правен контекст.

29. Доколкото се засяга нейното съдържание, трябва да се отбележи, че клаузата позволява само много ограничен достъп, ако тя се разглежда само като позволяваща на самия прекупвач да закупува конкурентна бира в други държави-членки. Но степента на достъп е по-голяма, ако тя също така позволява на прекупвача да продава бира, внесена от други държави-членки от други предприятия.

30. Доколкото се засяга нейния икономически и правен контекст, трябва да се подчертае, че когато, както е в настоящото дело, една от другите клаузи предвижда, че трябва да бъде закупено едно минимално количество от бирата, която се предвижда в споразумението, необходимо е да се разгледа какво съставлява това количество с оглед на продажбите на бира, които обичайно се правят във въпросното заведение. Ако изглежда, че предвиденото количество е относително голямо, клаузата за достъп преустановява своето икономическо значение и забраната за продажба на конкурентна бира възстановява пълната си сила, особено когато съгласно споразумението задължението за покупка на минимални количества се съпътства от санкции.

31. Ако тълкуването на съдържанието на клаузата за достъп или разглеждането на специфичното действие на договорните клаузи като цяло в техния икономически и правен контекст разкрива, че ограничението спрямо обхвата на забраната върху конкуренцията е просто хипотетично или без икономическо значение, въпросното споразумение трябва да се разглежда по същия начин като класическо споразумение за доставка на бира. Съответно, то трябва да се оценява съгласно член 85, параграф 1 от Договора по същия начин като споразуменията за доставка на бира като цяло.

32. Положението е различно, когато клаузата за достъп предоставя на даден национален или чуждестранен доставчик на бира от други държави-членки една реална възможност да доставя на въпросния пункт. Едно споразумение, което съдържа подобна клауза, не може по принцип да засегне външната търговия между държавите-членки по смисъла на член 85, параграф 1, в резултат от това, че то избягва установената в тази разпоредба забрана.

33. Следователно отговорът на четвъртия въпрос на Oberlandesgericht трябва да бъде, че едно споразумение за доставка на бира, което позволява на прекупвача да купува бира от други държави-членки, се приема, че не засяга търговията между държавите, при условие че разрешението съответства на реална възможност даден национален или чуждестранен доставчик да доставя на прекупвача бира от други държави-членки.

Относно тълкуването на член 6, параграф 1 от Регламент № 1984/83

34. С петия въпрос националният съд всъщност иска да установи дали едно споразумение за доставка на бира е обхванато от блоково освобождаване съгласно Регламент № 1984/83, по-специално, член 6, параграф 1 от него, когато наборът от продукти, които са предмет на задължението за изключителна покупка, наложено спрямо прекупвача, не е указан в текста на самото споразумение, а се съдържа в стоковите и ценовите листи, които периодично се изготвят от доставчика.

35. Регламент № 1984/83 съдържа специални правила относно блоково освобождаване за споразумения за доставка на бира. Тези норми, които се различават от общите разпоредби, прилагани спрямо споразуменията за изключителна продажба, се съдържат в членове 6, 7 и 8 от този регламент.

36. Ясно е от член 6, параграф 1 от този регламент, че задължението за изключителна покупка от страна на прекупвача се отнася само до някои видове бира или до някои видове бира и напитки, определени в споразумението. Целта на изискването те да бъдат указани по този начин е да се попречи на доставчика от едностранно да разшири обхвата на задължението за изключителна покупка. Едно споразумение за доставка на бира, което се отнася, по отношение на продуктите от обхвата на споразумението за изключителна покупка, до списък с продукти, който може да бъде едностранно изменен от доставчика, не отговаря на това изискване и не се ползва от защитата на член 6, параграф 1.

37. Следователно, отговорът на петия въпрос трябва да бъде, че условията за прилагане на член 6, параграф 1 от Регламент № 1984/83 не са изпълнени, ако обхванатите напитки от изключителните условия за покупка не са изброени в самия текст на споразумението, а се заявява, че изложените в ценовата листа на пивоварната или на нейните филиали, с периодичните изменения към тях.

Относно тълкуването на член 8, параграф 2, буква б) от Регламент № 1984/83

38. Член 8, параграф 2, буква б) от Регламент № 1984/83 предвижда, *inter alia*, че, когато споразумението за доставка на бира се отнася до помещения, които доставчикът отдава на прекупвача, или които позволява на прекупвача да ги заема на някаква друга основа, споразумението трябва да предвижда право на прекупвача да получава напитки, с изключение на бира, доставени съгласно

споразумение с други предприятия, когато тези предприятия ги предлагат при по-благоприятни условия, които доставчикът не изпълнява. С петия въпрос националният съд иска да установи дали споразумение, което не отговаря на това изискване, като цяло престава да се ползва от блоковото освобождаване съгласно регламента или дали последиците от това несъответствие с упоменатата по-горе разпоредба се ограничават до клаузата в споразумението за забрана на прекупвача да купува други напитки, различни от бира, от други предприятия.

39. Отговорът на този въпрос се дава в разпоредбите на член 8 от Регламент № 1984/83. Член 8, параграф 1 изрично предвижда, че блоковото освобождаване от споразумения за доставка на бира не се прилага, когато някои клаузи ограничават свободата на действие на прекупвача и когато срокът на споразумението е прекалено дълъг. Член 8, параграф 2 добавя специални разпоредби за споразумения които се отнасят до отдаването или предоставянето на помещения за продажба и потребление на напитки. Следователно блоковото освобождаване за споразумения за доставка на бира, предвидено в член 6, параграф 1 от Регламента, престава да се прилага в своята цялост, ако не са изпълнени тези условия.

40. Но фактът, че споразумение за доставка на бира не отговаря на условията за блоково освобождаване, не означава непременно, че целият договор е недействителен съгласно член 85, параграф 2 от Договора. Само тези аспекти на споразумението, които се забраняват по силата на член 85, параграф 1 са недействителни. Споразумението като цяло е недействително, само ако тези части от споразумението не могат да бъдат отделени от самото споразумение (Решение от 30 юни 1966 г., *Société Technique Minière*, 56/65, Recueil, стр. 337).

41. Освен това, трябва да се подчертае, че страните по едно споразумение, което не се ползва от защитата на регламент за блоково освобождаване, винаги могат да поискат от Комисията да предостави отделно освобождаване, или могат да твърдят, че са изпълнени условията на друг регламент за освобождаване за други категории споразумения (Решение от 18 декември 1986 г., Франция 10/86, Recueil, стр. 4071).

42. Следователно отговорът на шестия въпрос трябва да бъде, че блоковото освобождаване, предвидено в Регламент № 1984/83, не се прилага спрямо споразумение за доставка на бира, което се отнася до помещения, използвани за продажба и потребление на напитки, отдадени или предоставени на прекупвача от страна на доставчика, което обхваща задължение за покупка на други напитки, различни от бира, когато това споразумение не отговаря на изискването, установено в член 8, параграф 2, буква б) от този регламент.

Относно юрисдикцията на националния съд да приложи член 85 спрямо споразумение, което не се ползва от закрилата на регламент за освобождаване

43. Със своя последен въпрос националният съд пита каква оценка трябва да направи по правилата на Общността относно конкуренцията по отношение на споразумение, което не отговаря на условията за прилагане на Регламент № 1984/83. Този въпрос повдига общия проблем за процесуалното естество относно съответните правомощия на Комисията и националните съдилища при прилагането на тези правила.

44. В тази връзка трябва да се подчертае, преди всичко, че Комисията носи отговорност за прилагането и насочването на политиката на Общността в областта на конкуренцията. Комисията е, тази която трябва да приеме, предмет на преглед от Първоинстанционния съд и Съда на Европейските общности, индивидуални решения в съответствие с действащите процесуални правила и да приема регламенти за освобождаване. Изпълнението на тази задача по необходимост обхваща сложни икономически оценки, по-специално, за да се установи дали едно споразумение е обхванато от член 85, параграф 3. В съответствие с член 9, параграф 1 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г., Първи регламент за прилагане на членове 85 и 86 от Договора за ЕИО (ОВ 1962г., 13, стр. 204), Комисията разполага с изключителното правомощие да приема решения за прилагане на член 85, параграф 3.

45. От друга страна, Комисията не разполага с изключителното правомощие да прилага член 85, параграф 1 и член 86. Тя споделя това правомощие с националните съдилища. Както Съдът заявява в свое Решение от 30 януари 1974г., BRT (127/73, Recueil, стр. 51), член 85, параграф 1 и член 86 пораждат пряко действие в отношенията между лицата и създават права пряко по отношение на засегнатите лица, които националните съдилища трябва да съблюдают.

46. Същото е вярно и относно разпоредбите на регламента за освобождаване (Решение от 3 февруари 1976 г., Fonderies Roubaix, 63/75, Recueil, стр. 111). Прякото прилагане на тези разпоредби, не може да принуди националните съдилища да изменят обхвата на регламентите за освобождаване чрез разширяването на тяхната сфера на прилагане спрямо споразумения, които не са обхванати от тях. Всяко подобно разширяване независимо от неговия обхват би засегнало начина, по който Комисията упражнява своето законодателно правомощие.

47. Следва да се проучат последиците от това разделяне на правомощие относно особеното прилагане на правилата на Общността относно конкуренцията от страна на националните съдилища. Тук трябва да се вземе предвид риска, поет от националните съдилища, да вземат решения, които противоречат на тези, които са приети или предвидени от Комисията при прилагането на член 85, параграф 1 и член 86, и също така член 85, параграф 3. Подобни взаимно противоречащи си решения не биха съответствали на общия принцип за правна сигурност и следователно трябва да се избягват, когато националните съдилища

постановяват решения относно споразумения или практики, които могат впоследствие да бъдат предмет на решение от страна на Комисията.

48. Както Съдът няколкократно заявява, националните съдилища не могат, когато Комисията не е произнесла решение съгласно Регламент № 17, да постановят автоматично за недействителни съгласно член 85, параграф 2 споразумения, които съществуват преди 13 март 1962 г., когато този регламент влиза в сила, и които са били надлежно нотифицирани (Решение от 6 февруари 1973 г., *Brasserie de Haecht*, 48/72, *Recueil*, стр. 77; и Решение от 14 декември 1977 г., *De Bloos*, 59/77, *Recueil*, стр. 2359). Тези споразумения всъщност се ползват от временен срок на действие до момента, в който Комисията произнася решение (Решение от 10 юли 1980 г., *Lancôme*, 99/79, *Recueil*, стр. 2511).

49. Разглежданият по основното производство договор е сключен на 14 май 1985 г. и нищо в преписката не сочи, че този договор представлява точно възпроизвеждане на стандартен договор, сключен преди 13 март 1962 г., който е надлежно нотифициран (Решение от 30 юни 1970 г., *Rochas*, 1/70, *Recueil*, стр. 515). Следователно не изглежда, че договорът се ползва от временен срок на действие. При това, за да съгласува нуждата да се избегнат противоречиви решения със задължението на националния съд да се произнесе по отношение на исковете на една страна по дадено производство, че споразумението е автоматично недействително, националният съд може да вземе предвид следните съображения при прилагането на член 85.

50. Ако условията за прилагането на член 85, параграф 1 явно не са изпълнени и следователно едва ли е налице някакъв риск Комисията да приеме различно решение, националният съд може да продължи производството и да се произнесе по разглежданото споразумение. Той може да стори същото, ако несъответствието на споразумението с член 85, параграф 1 е извън съмнения и, като се вземат предвид регламентите за освобождаване и предишните решения на Комисията, споразумението по никакъв начин не може да бъде предмет на решение за освобождаване съгласно член 85, параграф 3.

51. В тази връзка, трябва да се има предвид, че подобно решение може само да бъде прието по отношение на споразумение, което е било нотифицирано или е било освободено от необходимостта да бъде нотифицирано. Съгласно член 4, параграф 2 от Регламент № 17, едно споразумение е освободено от задължението за нотифициране, когато предприятия само от една държава-членка са страни по него и то не се отнася до вноса или износа между държавите-членки. Споразумение за доставка на бира може да отговаря на тези условия, дори ако то съставлява неразделна част от поредица от подобни договори (Решение от 18 март 1970 г., *Bilger*, 43/69, *Recueil*, стр. 127).

52. Ако националният съд установи, че разглежданият договор отговаря на тези формални изисквания и ако той смята в светлината на правилата и практиките

за вземане на решение на Комисията, че това споразумение може да бъде предмет на решение за освобождаване, националният съд може да реши да спре производството или да приеме временни мерки в съответствие със своите национални процесуални норми. Спиране на производството или приемането на временни мерки също така трябва да се предвиди, когато е налице риск от противоречиви решения в контекста на прилагането на член 85, параграф 1 и член 86.

53. В този контекст трябва да се отбележи, че винаги остава открита възможността националният съд, в обхвата на ограниченията на прилаганите национални процесуални норми и при условията на член 214 от Договора, да поиска информация от Комисията относно положението на всяка процедура, която Комисията може да е завела и относно вероятността тя да произнесе официално заключение по разглежданото споразумение в съответствие с Регламент № 17. При същите условия, националният съд може да се свърже с Комисията, когато конкретното прилагане на член 85, параграф 1 или на член 86 повдига особени затруднения, за да получи икономическата и правната информация, която тази институция може да му предостави. Съгласно член 5 от Договора, Комисията е обвързана от задължение за искрено сътрудничество със съдебните органи на държавите-членки, които отговарят за гарантирането на прилагането и съблюдаването на правото на Общността в националната правна система (Определение от 13 юли 1990 г. *Zwartveld*, параграф 18, С-2/88, Imm., Recueil стр. I-3365).

54. На последно място, националният съд във всеки случай може да спре производството и да отправи до Съда преюдициално запитване съгласно член 177 от Договора.

55. Отговорът на последния въпрос на *Oberlandesgericht*, следователно, трябва да бъде, че националният съд не може да разшири обхвата на Регламент № 1984/83 спрямо споразумения за доставка на бира, които не отговарят изрично на условията за освобождаване, установени в този регламент. Националният съд също така не може да обяви за неприложим член 85, параграф 1 от Договора спрямо подобно споразумение съгласно член 85, параграф 3. Но той може да постанови, че споразумението е недействително съгласно член 85, параграф 2, ако е убеден, че споразумението не може да бъде предмет на решение за освобождаване съгласно член 85, параграф 3.

По съдебните разноски

56. Разноските, направени от френското правителство и Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени до него от Oberlandesgericht, Франкфурт на Майн, с Определение от 13 юли 1989 г., реши:

1. Споразумение за доставка на бира се забранява по силата на член 85, параграф 1 от Договора за ЕИО, ако са изпълнени две кумулативни условия. Първото е, че като се има предвид икономическия и правен контекст на разглежданото споразумение, трудно за е конкурентите, които могат да навлязат на пазара или да увеличат своя пазарен дял, за да получат достъп до националния пазар за разпространението на бира в помещения за продажба и потребление на напитки. Фактът, че на този пазар разглежданото споразумение е едно от поредица подобни споразумения, които имат кумулативно действие върху конкуренцията, съставлява само един фактор сред останалите при оценяване на това дали достъпът до този пазар наистина е труден. Второто условие е, че въпросното споразумение трябва да направи съществен принос към действието на затваряне, получено чрез съвкупността от тези споразумения в техния икономически и правен контекст. Степента на приноса, направен от отделното споразумение, зависи от положението на договарящите страни от съответния пазар и от продължителността на споразумението.

2. Споразумение за доставка на бира, което позволява на прекупвача да купува бира от други държави-членки, не би могло да засегне търговията между държавите, при условие че разрешението съответства на реална възможност за даден национален или чуждестранен доставчик да доставя на прекупвача бира от други държави-членки.

3. Условията за прилагането на член 6, параграф 1 от Регламент на Комисията № 1984/83 от 22 юни 1983 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора спрямо категории споразумения за изключителна покупка не са изпълнени, ако напитките, обхванати от изключителните условия за покупка не са изброени в самия текст на споразумението, а за тях се казва, че са изложените в ценовата листа на пивоварната или на нейните филиали, с периодичните изменения към тях.

4. Блокното освобождаване съгласно Регламент № 1984/83, не се прилага за споразумение за доставка на бира, което се отнася до помещения, използвани за продажба и потребление на напитки, които са отдадени или предоставени на прекупвача от страна на доставчика и което налага задължение за покупка за напитки, различни от бира, когато това споразумение не отговаря на изискването, установено в член 8, параграф 2, буква б) от този регламент.

5. Националният съд не може да разшири обхвата на Регламент № 1984/83 спрямо споразумения за доставка на бира, които не отговарят изрично на условията за освобождаване, установени в този регламент. Националният съд също така не може да обяви за неприложим член 85, параграф 1 от Договора спрямо подобно споразумение съгласно член 85, параграф 3. Но той може да обяви за недействително споразумението съгласно член 85, параграф 2, ако е убеден, че споразумението не може да бъде предмет на решение за освобождаване съгласно член 85, параграф 3.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 28 февруари 1991 година.

Подписи